

Standardy ochrony małoletnich we Wschodnim Towarzystwie Regionalnym „Brama Lwowska”

Wprowadzenie

Nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego określiła warunki skutecznej ochrony małoletnich przed różnymi formami przemocy. Wprowadzone zmiany wskazują na potrzebę opracowania jasnych i spójnych standardów postępowania w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich.

„Standardy ochrony małoletnich” są jednym z elementów systemowego rozwiązania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem i stanowią formę zabezpieczenia ich praw. Należy je traktować, jako jedno z narzędzi wzmacniających i ułatwiających skuteczną ochronę małoletnich przed krzywdzeniem.

W konstruowaniu „Standardy ochrony małoletnich” przyjęto następujące założenia:

- w WTR „Brama Lwowska” nie są zatrudniane osoby mogące zagrażać bezpieczeństwu małoletnich;
- wszyscy pracownicy potrafią zdiagnozować symptomy krzywdzenia małoletniego oraz podejmować interwencję w przypadku podejrzenia, że małoletni jest osobą krzywdzoną;
- podejmowane postępowanie nie może naruszyć praw małoletniego;
- małoletni wiedzą, jak unikać zagrożeń w kontaktach z dorosłym oraz rówieśnikami;
- małoletni wiedzą, do kogo się zwracać i prosić o pomoc w sytuacjach dla nich trudnych;
- rodzice/opiekunowie prawni małoletnich poszerzają wiedzę o metodach wychowania bez stosowania krzywdzenia oraz potrafią uczyć zasad bezpieczeństwa.

Uwzględniając powyższe założenia niniejszy dokument określa Standardy ochrony małoletnich, stanowiące zbiór zasad i procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia ich bezpieczeństwa. Jego najważniejszym celem jest ochrona małoletnich przed różnymi formami krzywdzenia oraz budowanie bezpiecznego i przyjaznego środowiska.

Definicje:

Placówka – ilekroć występuje pojęcie placówka, należy przez to rozumieć: placówkę, obszar określony organizacyjnie, placówkę wypoczynkową dla dzieci i młodzieży typu: zimowisko, półkolonia, kolonia, biała szkoła i zielona szkoła, wycieczka, warsztaty, konkurs, olimpiada, zlot oraz inne wydarzenia zorganizowane przez Stowarzyszenie WTR „Brama Lwowska” z udziałem małoletnich.

Opiekun/wychowawca – osoba, której powierzono pod opiekę osoby niepełnoletnie.

Kierownik – osoba, której powierzono kierowanie placówką.

Spis treści

- I. Podstawy prawne stosowanych procedur
- II. Zasady obowiązujące w Stowarzyszeniu
- III. Zasady bezpiecznych relacji między personelem placówki a podopiecznym
- IV. Procedura postępowania pracownika/opiekuna/wychowawcy w przypadku uzyskania informacji, że podopieczny, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub inne środki
- V. Procedura postępowania w przypadku, gdy opiekun/wychowawca podejrzewa, że na terenie placówki znajduje się podopieczny będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków
- VI. Procedura postępowania w przypadku, gdy opiekun/wychowawca znajduje na terenie placówki substancję przypominającą wyglądem narkotyk
- VII. Procedura postępowania w przypadku, gdy opiekun/wychowawca podejrzewa, że podopieczny posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk
- VIII. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że podopieczny posiada na terenie placówki niebezpieczne przedmioty
- IX. Procedura postępowania po zaistnieniu wypadku podopiecznego
- X. Procedura powiadamiania o zakłóceniu toku zajęć
- XI. Procedura postępowania w sytuacji, gdy podopieczny zachowuje się agresywnie
- XII. Procedura postępowania w sytuacji, gdy podopieczny przejawia zachowania świadczące o demoralizacji
- XIII. Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w placówce przez pracownika placówki
- XIV. Procedura postępowania w przypadku dokonania kradzieży lub zniszczenia mienia w placówce lub prywatnego na terenie placówki
- XV. Procedura postępowania w przypadku fałszerstwa
- XVI. Procedura zwalniania podopiecznego z zajęć w czasie ich trwania
- XVII. Procedura postępowania w stosunku do rodziców odbierających podopiecznego w stanie nietrzeźwym
- XVIII. Procedura wydawania opinii na temat dziecka
- XIX. Procedura postępowania w przypadku „cyberprzemocy”
- XX. Procedura postępowania w przypadku podejrzeń o przemoc w rodzinie

XXI. Procedura postępowania w przypadku incydentu bombowego i/lub zagrożenie atakiem terrorystycznym

XXII. Zasady korzystania przez podopiecznych na terenie placówki z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych

XXIII. Procedura ochrony wizerunku i danych osobowych małoletnich

XXIV. Procedura monitorowania i weryfikowania standardów ochrony małoletnich

XXV. Załączniki:

1. Niebieska karta
2. Wzór notatki służbowej
3. Lista symptomów używania środków uzależniających
4. Wniosek o wydanie opinii na temat dziecka
5. Wzór opinii o uczniu
6. Monitorowanie i weryfikowanie procedur ochrony małoletnich – badanie ankietowe

I. Podstawy prawne stosowanych procedur:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
2. Statut stowarzyszenia WTR „Brama Lwowska”
3. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych
4. Ustawa o systemie oświaty
5. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich
6. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
7. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
8. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii
9. Ustawa o Policji
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem
11. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach

II. Zasady obowiązujące w Stowarzyszeniu:

1. Na terenie placówki podopieczni są zobowiązani do przestrzegania prawa zapisanego w regulaminach placówki oraz innych regulaminach np. regulamin kąpielni, poruszania się po drogach itp.
2. Na terenie placówki obowiązuje zakaz posiadania, sprzedawania i używania papierosów/e-papierosów, alkoholu, napojów energetyzujących i narkotyków.
3. Zakaz obowiązuje wszystkich podopiecznych w czasie zajęć odbywających się na terenie placówki i na terenie do niej należącym.
4. Na terenie placówki obowiązuje zakaz używania agresji słownej i przemocy.
5. W placówce, w ramach profilaktyki prowadzone są zajęcia, w czasie których podopieczni i opiekunowie/wychowawcy zapoznają się z ryzykiem używania środków uzależniających.
6. Podopieczni, którzy eksperymentują ze środkami uzależniającymi lub których zachowanie narusza regulamin placówki, muszą liczyć się z konsekwencjami określonymi w Regulaminie Placówki.
7. Podopieczni i rodzice, którzy zwrócą się do kierownika placówki lub władz Stowarzyszenia z problemem mogą liczyć na wsparcie i pomoc psychologiczno-pedagogiczną.
8. W sytuacjach kryzysowych podejmowana będzie interwencja mająca na celu udzielenie pomocy podopiecznemu i jego rodzinie.
9. Notatki służbowe sporządzane są przez pracowników stowarzyszenia tzn. opiekunów/wychowawców w dzienniku zajęć grupy, w uwagach – dostępność tylko dla wprowadzającego, według odgórnie przyjętego wzoru (załącznik nr 2).
10. Decyzję o podjęciu działań interwencyjnych podejmuje kierownik placówki.

III. Zasady bezpiecznych relacji między personelem placówki a podopiecznym:

Zasady bezpiecznych relacji z dzieckiem określają, jakie zachowania i praktyki są niedozwolone w pracy z dziećmi, a ich przestrzeganie przez wszystkich pracowników placówki może zmniejszyć ryzyko krzywdzenia dzieci.

Zasady bezpiecznych relacji są dostosowane do realiów funkcjonowania placówki i dotyczą następujących obszarów:

1. Kontakt fizyczny z dzieckiem, który jest zjawiskiem nieuchronnym.

Przykładowe formy takiego kontaktu, to:

- a) pomoc w czynnościach związanych z wyjściem na spacer,
- b) odprowadzeniem do świetlicy,
- c) w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,
- d) czynnościach pielęgnacyjnych, higienicznych dzieci młodszych,

e) reagowanie na potrzeby emocjonalne szczególnie dziecka młodszego np. poprzez przytulenie się do dorosłego, etc; kontakty tego typu powinny mieć miejsce najlepiej w obecności osób trzecich, w przestrzeniach otwartych, pomieszczeniach monitorowanych, co w razie wątpliwości służyć powinno ich obiektywizacji,

f) stanowcze interwencje wychowawcze prowadzone w bezpośrednim kontakcie fizycznym są dopuszczalne w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia dotyczących:

- konfliktów pomiędzy podopiecznymi (rozdzielenie zwaśnionych, przytrzymanie, obezwładnienie)
- działań z zakresu pomocy przedmedycznej (działania ratunkowe związane z udzieleniem pierwszej pomocy),
- zagrożenia lub paniki spowodowanej czynnikami zewnętrznymi (pożar, intensywne zjawiska atmosferyczne, niebezpieczne zachowania osób trzecich itp.).

Niedopuszczalne są intencjonalne zachowania wzbudzające poczucie zagrożenia lub noszące znamiona:

a) przemocy fizycznej (np. popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, szarpanie, spoliczkowanie, itp.),

b) erotyzowania relacji (flirt, dwuznaczny żart, rozmowa czy wyzywające spojrzenie),

c) seksualizacji relacji (obcowanie płciowe i inne czynności seksualne).

2. Komunikacja werbalna z dzieckiem pozbawiona akcentów wrogich, arogancko-agresywnych, złośliwie-ironicznych, wulgarnych nie może:

a) wzbudzać w dziecku poczucia zagrożenia (groźby, wyzwiska, krzyk),

b) obniżać, niszczyć poczucia wartości (np. wyzwiska, krzyk, negatywne ocenianie, reakcja nieadekwatna do sytuacji, wzbudzanie poczucia winy),

c) upokarzać (publiczne wyszydzanie, naigrywanie się, ośmieszanie),

d) naruszać granic (nie zachowywanie odpowiedniego dystansu, obcesowość, podteksty o charakterze erotycznym).

3. Równe traktowanie polegające na obdarzaniu taką samą troską i uwagą wszystkich dzieci, co oznacza, że niedozwolone jest:

a) wyłączne skupianie uwagi na wybranych dzieciach z jednoczesnym ignorowaniem potrzeb innych,

b) nieuzasadnione dawanie przywilejów tylko wybranym i pozbawianie ich pozostałych,

c) nierówne i niesprawiedliwe przydzielanie zadań – nieadekwatne do możliwości i wieku,

d) zwalnianie z wykonywania obowiązków – w nieuzasadnionych sytuacjach,

e) godzenie się, brak reakcji na nieformalną hierarchię grupową,

f) dominacja w grupie przez negatywne jednostki, ustalanie przez nie i wdrażanie nieformalnych zasad.

IV. Procedura postępowania opiekuna/wychowawcy w przypadku uzyskania informacji, że podopieczny, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu

wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji (Naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązków, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych - art.4 §1 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich):

1. Pracownik przekazuje uzyskaną informację opiekunowi/wychowawcy grupy.
2. Wychowawca informuje o fakcie kierownika.
3. Opiekun/wychowawca wzywa rodziców (prawnych opiekunów) podopiecznego i skutecznie przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz podopiecznym, w ich obecności – dopuszczalna telekonferencja. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje podopiecznego do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział jego w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do rozmowy, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, kierownik placówki pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie w sytuacji, gdy placówka wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie podopiecznego, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, kierownik placówki powiadamia na piśmie policję oraz dyrektora szkoły, do której uczęszcza podopieczny. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

V. Procedura postępowania w przypadku, gdy opiekun/wychowawca podejrzewa, że na terenie placówki znajduje się dziecko będące pod wpływem alkoholu lub narkotyków:

1. Działania uprzedzające:

- a) Sporządzenie listy symptomów używania, nadużywania środków odurzających (zał. nr 3).
- b) Zaproszenie specjalisty w tej dziedzinie, omówienie skutecznych metod reagowania.
- c) Korzystanie z licznych programów edukacyjno-wychowawczych, profilaktycznych.
- d) Opracowanie listy teleadresowej lokalnych organizacji, placówek zajmujących się udzielaniem pomocy młodzieży używającej środków odurzających, rodzinom, bliskim.
- e) Dokonywanie diagnozy pod kątem używania środków odurzających.

2. Działania interwencyjne:

a) Opiekun/wychowawca lub inny pracownik placówki powiadamia o swoich przypuszczeniach kierownika placówki.

b) Kierownik:

Odizolowuje dziecko od reszty podopiecznych, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego, stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.

Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.

Zawiadamia o tym fakcie oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania dziecka z placówki. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu podopiecznego w placówce, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji – decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia dziecka i w porozumieniu z kierownikiem placówki.

c) Kierownik placówki zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice podopiecznego będącego pod wpływem alkoholu, odmawiają przybycia do placówki, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.

d) W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5 % alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³), policja ma możliwość przewiezienia dziecka do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli podopieczny nie ukończył 18 lat.

e) Jeżeli powtarzają się przypadki, w których podopieczny (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie placówki, to kierownik placówki ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego.

3. Działania naprawcze:

a) Poinformowanie rodziców dziecka o zdarzeniu oraz dyrektora szkoły, do której dziecko uczęszcza, który uruchamia własne procedury.

VI. Procedura postępowania w przypadku, gdy opiekun/wychowawca znajduje na terenie placówki substancję przypominającą wyglądem narkotyk:

1. Opiekun/wychowawca zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.

2. Opiekun/wychowawca powiadamia o zaistniałym zdarzeniu kierownika, który wzywa policję.

3. Po przyjeździe policji, kierownik niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

VII. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że podopieczny posiada na terenie placówki niebezpieczne przedmioty:

1. Pracownik placówki, który zauważył, że podopieczny posiada niebezpieczne przedmioty powiadamia opiekuna/wychowawcę grupy oraz kierownika placówki.
2. Opiekun/wychowawca w obecności innej osoby ma prawo prosić, aby podopieczny pokazał mu niebezpieczne przedmioty, które posiada. Opiekun/wychowawca nie ma prawa samodzielnie dokonać czynności przeszukania odzieży ani plecaka – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
3. O swoich spostrzeżeniach wychowawca powiadamia kierownika oraz rodziców/opiekunów prawnych podopiecznego i wzywa ich do natychmiastowego stawienia się na rozmowę.
4. Kierownik powiadamia o podejrzeniu policję, która uruchamia własne procedury.
5. Z przeprowadzonych działań wychowawca sporządza notatkę służbową, którą podpisują osoby uczestniczące w podjętych czynnościach.
6. W przypadku potwierdzenia się informacji o posiadaniu przez podopiecznego niebezpiecznych przedmiotów, kierownik i wychowawca przeprowadzają rozmowę z rodzicami/opiekunami oraz podopiecznym, w czasie której ustalone zostaje, jakie konsekwencje poniesie on za swoje postępowanie. Wszystkie ustalenia zostają podpisane przez uczestników spotkania.

VIII. Procedura postępowania w przypadku, gdy wychowawca podejrzewa, że dziecko posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk:

1. Opiekun/wychowawca w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog/psycholog, kierownik, itp.) ma prawo żądać, aby podopieczny przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość plecaka oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. Wychowawca nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani plecaka, **jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.**
2. O swoich spostrzeżeniach opiekun/wychowawca powiadamia kierownika oraz rodziców/opiekunów dziecka i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku, gdy podopieczny, mimo wezwania rodziców, odmawia przekazania opiekunowi/wychowawcy substancji i pokazania zawartości plecaka, kierownik wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do podopiecznego oraz zabezpiecza znaną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli podopieczny odda substancję dobrowolnie, opiekun/wychowawca, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, podopieczny nabył substancję. Całe zdarzenie opiekun/wychowawca dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA: Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w Polsce karalne jest:

- a) posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych,
- b) wprowadzanie do obrotu środków odurzających,
- c) udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia, nakłanianie do użycia,
- d) wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych wyżej zachowań jest:

- a) Czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest podopieczny, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat -> zawiadamiamy policję lub sąd rodzinny.
- b) Przystępstwem w rozumieniu kodeksu postępowania karnego, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni podopieczny, który ukończył 17 lat -> zawiadamiamy policję.

IX. Procedura postępowania po zaistnieniu wypadku podopiecznego:

1. Jeżeli zdarzy się wypadek podopiecznego i każdy pracownik placówki, który powziął wiadomość o wypadku, niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.
  - a) Pracownik doprowadza poszkodowanego do opiekuna/wychowawcy, zawiadamiając zaraz potem kierownika placówki.
  - b) Jeśli opiekun/wychowawca ma w tym czasie zajęcia z grupą, prosi o nadzór nad swoją grupą koleżankę/kolegę wychowawcę, znajdujących się najbliższej.
  - c) Przekazuje się poszkodowanego kierownikowi placówki, który już bierze odpowiedzialność za udzielenie pomocy.
  - d) Jeśli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku należy pozostawić nienaruszone w celu dokonania oględzin lub szkicu.
  - e) Jeśli wypadek ma miejsce w godzinach wieczornych (bal, dyskoteka itp.), gdy nie ma kierownika, opiekun/wychowawca decyduje sam o postępowaniu. W każdym trudniejszym przypadku wzywa pogotowie ratunkowe oraz telefonicznie kierownika, następnie zawiadamia rodziców.
  - f) Jeśli wypadek ma miejsce w czasie wycieczki (biwaku), wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik imprezy i odpowiada za nie.
2. O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie: rodziców, pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy, kierownika placówki oraz władze Stowarzyszenia.
3. Zawiadomień, o których mowa w pkt. 2, dokonuje kierownik lub upoważniony przez niego pracownik placówki.

4. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

X. Procedura powiadamiania o zakłóceniu toku zajęć:

Definicja: Poprzez zakłócenie toku zajęć należy rozumieć wszelkie działania podopiecznych uniemożliwiające normalną realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarnie zachowanie w stosunku do rówieśników, prowadzącego, głośne rozmowy, spacery po sali, brak reakcji na polecenia opiekuna/wychowawcy).

1. Jeżeli zachowanie pojedynczego dziecka lub kilku podopiecznych nie pozwala opiekunowi/wychowawcy na realizację zajęć, wzywa telefonicznie kierownika placówki, lub wysyła on lidera grupy z informacją do kierownika, a w przypadku, gdy go nie zastanie, wzywa o pomoc innego opiekuna/wychowawcę, który zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania kierownika o zaistniałej sytuacji.

2. Opiekun/wychowawca może również skorzystać w tej sytuacji z pomocy pracownika niepedagogicznego. Pracownik ten zobowiązany jest do udzielenia opiekunowi/wychowawcy pomocy.

3. Wezwany kierownik zobowiązany jest do udania się do miejsca wskazanego przez opiekuna/wychowawcę i ustalenia przeszkadzających podopiecznych, a w razie konieczności do zabrania ich i oddzielenia od pozostałych do innego pomieszczenia, np. do gabinetu pedagoga lub w uzasadnionych przypadkach, do gabinetu kierownika.

4. Kierownik przeprowadza z podopiecznym rozmowę i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia.

5. Jeżeli podopieczny w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w placówce, kierownik powiadamia rodziców podopiecznego o jego zachowaniu.

6. Jeżeli przyczyną zakłócenia toku zajęć były przypadki określone w innych procedurach, postępować należy według tych procedur.

7. Nie należy zakłócać toku zajęć innym opiekunom/wychowawcom (np. wychowawcom, których podopieczni aktualnie popełnili wykroczenie).

XI. Procedura postępowania w sytuacji, gdy podopieczny zachowuje się agresywnie:

1. Opiekun/wychowawca obserwujący takie zachowanie ma obowiązek przerwania go, używając perswazji słownej lub i/lub rozdzielając podopiecznych.

2. Opiekun/wychowawca powiadamia wychowawcę podopiecznego o zdarzeniu.

3. Wychowawca:

a) Przeprowadza rozmowę z podopiecznym w obecności opiekuna/wychowawcy, świadka zdarzenia (zidentyfikowanie ofiary, agresora, świadka, ocena zdarzenia, wyciągnięcie wniosków).

b) Sporządza notatkę.

c) Informuje kierownika placówki, który powiadamia rodziców/prawnych opiekunów dziecka o zaistniałej sytuacji.

d) W porozumieniu z kierownikiem, uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia w oparciu o regulamin placówki.

f) Przekazuje rodzicom, w formie pisemnej lub ustnej, informacje na temat zastosowanych wobec podopiecznego konsekwencji.

XII. Procedura postępowania w sytuacji, gdy podopieczny przejawia zachowania świadczące o demoralizacji:

1. W przypadku uzyskania informacji, że podopieczny, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji opiekun/wychowawca powinien podjąć następujące kroki:

a) Przekazuje uzyskaną informację do kierownika placówki, który powiadamia rodziców oraz dyrektora szkoły, do której uczęszcza podopieczny, a ten postępuje według przyjętych w szkole procedur.

XIII. Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w placówce przez pracownika placówki:

1) Osoba podejrzewająca krzywdzenie dziecka przez pracownika w placówce zgłasza problem kierownikowi placówki, a w przypadku jego nieobecności, jego zastępcy.

2) Kierownik zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowę wyjaśniającą z pracownikiem placówki podejrzanym o krzywdzenie, podopiecznym (w obecności innego opiekuna/wychowawcy), jego rodzicami lub prawnymi opiekunami, jeśli jest to niemożliwe powiadamia policję, która wprowadza swoje procedury.

3) Odsuwa pracownika od bezpośredniej pracy z dziećmi do czasu wyjaśnienia zdarzenia.

4) Wszystkie czynności dokumentowane są w protokole, który składa się z wyjaśnień uczestników postępowania.

5) W przypadku potwierdzenia podejrzenia, że fakt krzywdzenia (znęcanie fizyczne, psychiczne, wykorzystywanie seksualne) miał miejsce, kierownik placówki wszczyna postępowanie, zmierzające do ukarania pracownika karą porządkową lub dyscyplinarną (powiadomienie prokuratury).

XIV. Procedura postępowania w przypadku dokonania kradzieży lub zniszczenia mienia placówki lub prywatnego na terenie placówki:

1. O fakcie kradzieży lub zniszczenia bezzwłocznie powiadamiany jest kierownik.
2. Kierownik, lub wyznaczona przez niego osoba, bezzwłocznie zawiadamia rodziców poszkodowanego, jak i podejrzanego o dokonanie kradzieży lub zniszczenia o podjętych przez opiekuna/wychowawcę działaniach, mających na celu wyjaśnienie sprawy.
3. Za zniszczone lub skradzione przez podopiecznego mienie odpowiadają finansowo rodzice.
4. W przypadku, gdy rodzice uchylają się od pokrycia kosztów naprawy zniszczonego lub odkupienia skradzionego mienia oraz, gdy wartość kradzieży lub zniszczenia przekracza 250 zł, sprawa obligatoryjnie jest zgłaszana policji.

XV. Procedura postępowania w przypadku fałszerstwa:

Definicja: Sytuacje fałszerstwa w placówce:

- a) dokonywanie wpisów do dzienników zajęć (wpisywanie, poprawianie, usuwanie opinii, uwag),
- b) przedstawianie fałszywych zwolnień i dokumentacji od rodziców,
- c) podrabianie (przerabianie) zaświadczeń lekarskich,
- d) inne przypadki (podrabianie zgody rodziców na udział w zawodach sportowych, wycieczce, itp.).

1. Osoby mogące podjąć decyzję o wszczęciu postępowania wewnętrznego:

- a) opiekun/wychowawca grupy,
- b) inny opiekun/wychowawca
- c) pedagog/psycholog,
- d) kierownik placówki.

2. Procedura postępowania w wypadku stwierdzenia fałszerstwa:

- a) Powiadomienie rodziców podopiecznego.
- b) Spotkanie z podopiecznym i jego rodzicami celem wyjaśnienia powodów fałszerstwa.
- c) Podjęcie decyzji o dalszym postępowaniu w obecności rodziców.

3. W przypadku podrobienia dokumentu placówki (dziennik, oficjalne dokumenty placówki), kierownik placówki kieruje informację i prośbę o interwencję do policji.

XVI. Procedura zwalniania podopiecznych z zajęć w czasie ich trwania:

1. Zwolnienie z zajęć:

- a) Podopieczny musi przedstawić pisemną prośbę rodziców o zwolnienie z zajęć w danym dniu lub rodzic informuje opiekuna/wychowawcę telefonicznie.
- b) Podopiecznego zwalnia opiekun/wychowawca lub w przypadku nieobecności wychowawcy, opiekun/wychowawca prowadzący zajęcia, który ma obowiązek poinformować o tym fakcie opiekuna/wychowawcę grupy.
- c) Wychowawca (prowadzący zajęcia) dokonuje zwolnienia, parafując pisemną prośbę rodzica oraz wpisując „nieobecność usprawiedliwiona” na wszystkich zajęciach, z których zwalnia podopiecznego. Jeśli prośba była na kartce, odbiera ją i przekazuje opiekunowi/wychowawcy grupy.
- d) Dzieci poniżej 7 roku życia, muszą być odbierane przez rodziców bądź inne osoby przez nich wskazane.

2. Zwolnienie podopiecznego z dolegliwościami zdrowotnymi:

- a) Podopieczny chory, narzekający na złe samopoczucie, nigdy nie jest zwalniany z placówki, jeśli nie zgłosi się po niego rodzic lub inna osoba upoważniona.
- b) Każdy sygnał od podopiecznego o złym samopoczuciu musi być poważnie potraktowany i tym samym każdy opiekun/wychowawca ma obowiązek udzielenia mu pomocy.
- c) Zwolnienie podopiecznego z zajęć z powodu złego samopoczucia powinno być połączone z zapewnieniem mu pierwszej pomocy i w razie potrzeby pomocy medycznej, powiadomieniem rodziców/opiekunów podopiecznego o złym samopoczuciu dziecka i skonsultowaniem z nimi wszystkich działań, powiadomieniem kierownika placówki o zdarzeniu.
- d) W przypadku stwierdzenia przez wychowawcę opiekuna/wychowawcę grupy lub innego pracownika, pod którego opieką aktualnie pozostaje podopieczny, iż złe samopoczucie jest uzasadnione jakąś dolegliwością, powiadamia on kierownika placówki, który powiadamia rodziców telefonicznie i uzgadnia z nimi dalszy tok postępowania.
- e) Podopieczny do czasu odbioru przez rodziców, stale pozostaje pod opieką wyznaczonego przez kierownika personelu placówki.

XVII. Procedura postępowania w stosunku do rodziców odbierających dziecko z placówki w stanie nietrzeźwym:

1. W przypadku podejrzenia, że rodzic odbierający dziecko z placówki, jest w stanie nietrzeźwym, należy wstrzymać się z wydaniem dziecka i zgłosić ten fakt do kierownika.
2. Kierownik przeprowadza z rodzicem rozmowę interwencyjną w obecności drugiego opiekuna/wychowawcy, informuje o konsekwencjach (powiadomienie policji).
3. Kierownik, korzystając z sugestii rodzica, ustala, kto może odebrać dziecko w celu bezpiecznego powrotu do domu (np. drugi rodzic, dziadkowie).

4. Kierownik bądź wychowawca powiadamia ustaloną osobę.
5. W przypadku braku ustaleń, należy powiadomić policję.
6. Dziecko oczekuje pod opieką opiekuna/wychowawcy.
7. Ze zdarzenia i rozmowy z rodzicem kierownik bądź opiekun/wychowawca sporządzają notatkę służbową.

XVIII. Procedura wydawania opinii na temat podopiecznego:

1. Opinia o podopiecznym jest przygotowywana przez opiekuna/wychowawcę, kierownika placówki.
2. Opinię przygotowuje się na prośbę:
  - a) rodziców/prawnych opiekunów,
  - b) poradni psychologiczno-pedagogicznej bądź innej poradni specjalistycznej,
  - c) Sądu Rejonowego – wydziału kuratorów sądowych,
  - d) innych instytucji wspomagających, w tym: policji.
3. Opinię przygotowuje się w terminie 7 dni od wpłynięcia do Stowarzyszenia pisemnego wniosku/prośby o jej sporządzenie (załącznik nr 3). W uzasadnionych przypadkach można opinię wystawić w terminie przyspieszonym.
4. Opinia zostaje przygotowana w co najmniej dwóch egzemplarzach z podpisem osoby sporządzającej opinię oraz Prezesa Stowarzyszenia. Opinia opatrzona jest pieczęcią Stowarzyszenia (załącznik nr 5).

XIX. Procedura postępowania w przypadku cyberprzemocy:

Definicja: Cyberprzemoc (agresja elektroniczna) – stosowanie przemocy poprzez: prześladowanie, zastraszanie, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego, takich, jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w Internecie, portale społecznościowe i inne.

1. Kroki postępowania:

a) Ustalenie okoliczności zdarzenia:

Wszystkie przypadki przemocy, a więc także przemocy z wykorzystaniem mediów elektronicznych, powinny zostać właściwie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.

Jeśli wiedzę o zajściu posiada opiekun/wychowawca niebędący wychowawcą grupy, powinien przekazać informację wychowawcy grupy, który informuje o fakcie kierownika placówki.

Kierownik wspólnie z opiekunem/wychowawcą grupy powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.

Do zadań kierownika placówki należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.

Na etapie zabezpieczania dowodów i ustalania tożsamości sprawcy cyberprzemocy w procedurze interwencyjnej bierze udział, w miarę możliwości, osoba posiadająca kwalifikacje informatyczne, np. informatyk.

Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.

Sprawdzić czy ofiara cyberprzemocy potrafi wskazać sprawcę bądź przynajmniej ma przypuszczenie, kto może nim być.

Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.

W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się, ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

b) Sporządzenie dokumentacji z zajścia:

Kierownik sporządza notatkę służbową z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.

Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.

Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis itp.).

2. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy:

a) Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on podopiecznym, kierownik wraz z koordynatorem działań wychowawczych, pełniącym w Stowarzyszeniu rolę koordynatora działań wychowawczych wobec podopiecznych wymagających szczególnej uwagi, powinien podjąć dalsze działania:

b) Przeprowadzić rozmowę z podopiecznym-sprawcą przemocy o jego zachowaniu.

c) Powiadomić rodziców sprawcy i omówić z nimi zachowania dziecka.

d) Powiadomić dyrektora szkoły, do której uczęszcza podopieczny, który powinien objąć sprawcę opieką psychologiczno-pedagogiczną, w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

3. Działania wobec ofiary cyberprzemocy:

- a) Podopieczny, będący ofiarą cyberprzemocy, powinien otrzymać poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.
- b) Po zakończeniu interwencji należy monitorować sytuację podopiecznego, sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.
- c) Rodzice dziecka, będącego ofiarą cyberprzemocy, powinni być poinformowani o problemie i otrzymać wsparcie oraz pomoc ze strony Stowarzyszenia. W rozmowie z nimi wychowawca/pedagog/psycholog przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu, a także, jeśli to wskazane, zaproponować rodzicom i dziecku pomoc specjalisty. Poważne przypadki cyberprzemocy, przebiegające z naruszeniem prawa (np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści itp.), zostają przez kierownika bezwzględnie zgłoszone na policję.

XX. Procedura postępowania w przypadku podejrzeń o przemoc w rodzinie:

Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, kierownik, opiekun/wychowawca może wszcząć procedurę przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” i w ciągu 7 dni przekazać go przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury przeprowadzić należy w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. Jeżeli osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie wobec dziecka, jest któraś z tych osób, to działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności osoby mu najbliższej i pełnoletniej oraz – w miarę możliwości – w obecności psychologa. Formularz powinien być wypełniony podczas rozmowy z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie. Rozmowa taka może odbyć się w placówce lub w miejscu pobytu tej osoby.

1. Zasady postępowania w sytuacji krzywdzenia dziecka w rodzinie:

Kierownik:

- a) Reprezentuje placówkę na zewnątrz.
- b) Sprawuje opiekę nad podopiecznymi, posiada wiedzę o prowadzonych interwencjach.
- c) Wspólnie z pedagogiem/psychologiem szkolnym występuje oficjalnie do sądu rodzinnego, prokuratury, ośrodka pomocy społecznej, ma wgląd w dokumentację; podpisuje wszystkie pisma składane przez placówkę, ma prawo złożyć zażalenie na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia śledztwa.

Opiekun/wychowawca:

a) W przypadku uzyskania informacji, że podopieczny który, nie ukończył 18 lat, jest ofiarą przemocy w rodzinie opiekun/wychowawca powinien sporządzić notatkę służbową i przekazać uzyskaną informację opiekunowi/wychowawcy grupy i kierownikowi.

b) Przeprowadza rozmowę z podopiecznym: buduje relację opartą na zaufaniu, wyjaśnia że bicie dzieci to łamanie prawa i poważna sprawa, która wymaga pomocy innych, zaufanych osób, np. lekarza lub pedagoga/psychologa szkolnego. Informuje również o konieczności kontaktu z rodzicami, gwarantując dziecku bezpieczeństwo.

b) Nawiązuje pilnie kontakt z rodzicami (jednym z rodziców), informuje o stanie dziecka, np. konieczności przebadania dziecka przez lekarza oraz o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy wobec córki/syna.

c) Sporządza notatkę opisującą: wygląd dziecka, dolegliwości stan zdrowia, uzyskane informacje oraz podjęte przez siebie działania.

d) W dalszej pracy wychowawczej wspiera dziecko, zabiega o prawidłową integrację dziecka z grupą, tworzy atmosferę bezpieczeństwa i pełnej akceptacji.

e) Systematycznie współpracuje z rodzicami, pedagogiem/psychologiem i innymi opiekunami/wychowawcami.

Pedagog/psycholog we współpracy z opiekunami/wychowawcami pracującymi z dzieckiem:

a) Zbiera informacje o dziecku (w celu wstępnego zdiagnozowania jego sytuacji) od innych pracowników, samego dziecka, rodziców.

b) Opracowuje plan pomocy dziecku.

c) Zbiera materiały związane z sytuacją dziecka, w tym dokument rozmów z dzieckiem wraz z cytatami wypowiedzi dziecka, opisów jego zachowań, wyglądu.

d) Zabezpiecza dowody (ocena ich wiarygodności nie należy do jego zadań).

e) Współpracuje z wychowawcą, który stale obserwuje dziecko.

f) Współpracuje z kierownikiem w celu podjęcia interwencji: informuje o zaistniałej sytuacji, sporządza pisma zawiadamiające sąd rejonowy, prokuraturę lub ośrodek pomocy społecznej.

2. W przypadku, gdy istnieje bezpośrednie lub poważne zagrożenie życia, zdrowia, bezpieczeństwa dziecka:

a) Pedagog/psycholog informuje o zaistniałej sytuacji kierownika.

b) Natychmiast przesyła zawiadomienie o sytuacji dziecka do sądu rejonowego (wydział rodzinny i nieletnich) lub zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury rejonowej.

c) Gdy nie ma czasu na powiadomienie sądu, a istnieje podejrzenie, że powrót dziecka do domu zagraża jego bezpieczeństwu – niezwłocznie kontaktuje się z policją, która ma kompetencje do przewiezienia dziecka w bezpieczne miejsce.

d) Jeżeli na ciele dziecka są widoczne ślady przemocy fizycznej, pielęgniarka sporządza ich opis w karcie zdrowia dziecka.

e) W sytuacji nieobecności pielęgniarki, można przesłać faksem wniosek do sądu rejonowego (wydział rodzinny i nieletnich) z prośbą o wydanie zgody na poddanie dziecka badaniu lekarskiemu bez wiedzy i zgody rodziców.

f) W sytuacji konieczności zapewnienia pomocy lekarskiej – wzywa pogotowie ratunkowe.

g) Uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty”.

XXI. Incydent bombowy oraz zagrożenie atakiem terrorystycznym:

1. Symptomy wystąpienia zagrożenia. Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne. Zainteresowania i uwagi wymagają:

a) Rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty typu teczki, paczki itp.

b) Osoby wyglądające na obcokrajowców.

c) Osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku.

d) Samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach (miejscach organizowania imprez i uroczystości). Należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem. O swoich spostrzeżeniach poinformuj służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo obiektu, straż miejską lub policję.

2. Uwagi:

a) Zawczasu pomyśl, którędy można się ewakuować w pośpiechu z budynku. Zapamiętaj, gdzie znajdują się klatki schodowe i wyjścia ewakuacyjne.

b) Zwróć uwagę na ciężkie lub łatwo tłukące się przedmioty, które mogą być przesunięte, zrzucone lub zniszczone podczas wybuchu. Zapamiętaj elementy z najbliższego otoczenia.

c) Pamiętaj o tym, aby nie przyjmować od obcych osób żadnych pakunków oraz nie pozostawiać bagażu bez opieki.

d) Jeżeli jesteś osobą, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinieneś ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w danym miejscu, kierownikowi placówki. Informacji takiej nie należy

przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.

e) Zawiadamiając policję należy podać następujące informacje: rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot), treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego; numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia, adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej, opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.

f) Wskazane jest uzyskanie od policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.

3. Procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:

a) Do czasu przybycia policji akcją kieruje administrator obiektu, terenu lub osoba odpowiedzialna za jego bezpieczeństwo.

b) Na miejsce zagrożenia należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.

c) Po przybyciu policji na miejsce, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.

d) Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.

e) Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”, użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.

f) Pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji.

g) Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić administratora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.

h) Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.

i) Po ogłoszeniu ewakuacji w miejscu twojej pracy, należy je opuścić, zabierając rzeczy osobiste (torebki, siatki, nesesery itp.)

j) Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji.

4. Procedury postępowania w czasie zagrożenia atakiem terrorystycznym:

a) W przypadku ewakuacji:

- zostaw wszystkie swoje rzeczy w miejscu, gdzie się znajdują,

- korzystaj z wyznaczonej drogi ewakuacji,
- po drogach ewakuacyjnych poruszaj się szybko, unikaj blokowania ruchu, zatrzymywania się,
- zachowaj ciszę, spokój, rozwagę,
- udzielaj pierwszej pomocy w miejscu bezpiecznym, jedynie wtedy, gdy nie ma to wpływu na własne bezpieczeństwo,
- ostrzegaj o niebezpieczeństwie,
- w przypadku opadów deszczu, śniegu lub panującego zimna, przeprowadź dzieci i młodzież do innego, wcześniej ustalonego obiektu.

b) Gdy ewakuacja nie jest możliwa:

- zamknij drzwi,
- zastaw drzwi ciężkim meblem, ławkami,
- wyłącz wszystkie światła,
- wyłącz/wycisz wszystkie urządzenia elektroniczne,
- połóż się na podłodze z dala od drzwi i okien,
- zachowaj ciszę.

c) Gdy zostaniesz zakładnikiem terrorystów:

- staraj się unikać dłuższego kontaktu wzrokowego z terrorystą – to wzbudza agresję,
- wykonuj polecenia terrorystów, nie dyskutuj z nimi,
- nie stawiaj oporu,
- staraj się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z konkretnymi ludźmi – człowiekiem (personifikacja),
- staraj się zachować spokój, znajdź postawę pośrednią między agresją, pasywnością i uległością,
- nie zwracaj na siebie uwagi terrorystów (poprzez np. dyskusowanie, częste zadawanie pytań, gwałtowne ruchy),
- pytaj zawsze o pozwolenie, np. pójścia do toalety,
- na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste,
- jeżeli jest to możliwe usuń/wyrzuć niepostrzeżenie oznaki zajmowanej pozycji zawodowej,

- stawiaj sobie drobne cele (np. uzyskanie od terrorystów wody, posiłku), realizuj je i wyznaczaj kolejne,
- stawiaj sobie przyszłe cele – co będziesz robił po uwolnieniu, uzasadniające wolę przeżycia,
- pamiętaj, wśród innych zakładników może być osoba współpracująca z terrorystami,
- staraj się zapamiętać jak najwięcej szczegółów dotyczących porywaczy i otoczenia – może to pomóc organom ścigania w dalszych działaniach.

5. Ważne numery alarmowe:

112 – Centrum Powiadamiania Ratunkowego

999 – Pogotowie Ratunkowe

998 – Straż Pożarna

997 – Policja

992 – Pogotowie gazowe

XXII. Zasady korzystania przez podopiecznych na terenie placówki z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych:

1. Podopieczni mogą posiadać telefony komórkowe i inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność. Stowarzyszenie nie ponosi odpowiedzialności za zniszczenie, zagubienie czy kradzież sprzętu.
2. Podopieczny ma prawo korzystać na terenie placówki i podczas zajęć z telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych (odtwarzaczy CD, mp3, dyktafonów, aparatów cyfrowych, kamer, laptopów, tabletów itp.) wyłącznie z zachowaniem poniższych zasad:
  - a) Podczas zajęć, które mają charakter planowy, istnieje bezwzględny zakaz korzystania przez podopiecznych z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych. Dotyczy to wszystkich funkcji, jakie posiada aparat telefoniczny.
  - b) Podopieczny zobowiązany jest do wyłączenia i schowania telefonu komórkowego i innego sprzętu elektronicznego przed rozpoczęciem zajęć (dotyczy to również słuchawek).
  - c) Nie wolno filmować i fotografować opiekunów/wychowawców, innych pracowników placówki oraz podopiecznych bez ich wiedzy i zgody.
  - d) Nie wolno nagrywać i w jakikolwiek inny sposób utrzymywać przebiegu zajęć bez zgody prowadzącego zajęcia.
  - e) Użycie przez podopiecznego telefonu komórkowego lub innego sprzętu elektronicznego podczas zajęć jest możliwe wyłącznie w sytuacjach wyjątkowych, po uprzednim uzyskaniu zgody prowadzącego zajęcia.

3. W przypadku naruszenia powyższych zasad wobec podopiecznego zastosowane zostaną kary przewidziane w regulaminie placówki.

XXIII. Procedura ochrony wizerunku i danych osobowych małoletnich:

1. Dane osobowe małoletniego podlegają ochronie na zasadach określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w przypadku swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 ze zm.).
2. Stowarzyszenie przestrzega i monitoruje przestrzeganie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych małoletnich.
3. Wymagana jest pisemna zgoda rodziców małoletnich na robienie/publikowanie zdjęć, nagrań.
4. W przypadku podejrzenia niewłaściwego rozpowszechniania wizerunku, danych osobowych, w tym danych wrażliwych, kierownik niezwłocznie rejestruje i zgłasza zdarzenie Inspektorowi Ochrony Danych.

XXIV. Procedura monitorowania i weryfikowania standardów ochrony małoletnich

1. Wprowadzanie i realizacja Standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem powinny być monitorowane przez wszystkich pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem zespołu ds. procedur ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, interwencji i weryfikowania standardów ochrony m.in. poprzez obserwację, badania ankietowe, umożliwienie przekazywanie informacji w sposób poufny i zaufany (np. oprócz informowania każdego pracownika, wprowadzenie dyżurów koordynatora, w tym telefonicznych, skrzynki na informacje, umożliwieniu przekazywania informacji poprzez wyznaczony e-mail).
2. Standardy podlegają monitorowaniu i modyfikowaniu podczas bieżącej pracy (według potrzeb Stowarzyszenia) i obowiązkowej weryfikacji co 2 lata.
3. Weryfikację przeprowadza zespół ds. przestrzegania standardów ochrony małoletnich, który ustala:
  - a) sposoby weryfikacji (np. badania ankietowe – załącznik nr 1, wywiad, rozmowy, uwzględnione wnioski z monitorowania)
  - b) terminy jej przeprowadzenia, we współpracy z pracownikami, podopiecznymi i rodzicami, a także innymi osobami, instytucjami – według potrzeb),
  - c) wnioski z przeprowadzonej weryfikacji (które powinny zostać udokumentowane pisemnie i przedstawione pracownikom, podopiecznym, rodzicom) stanowią wytyczne do podniesienia jakości procedur i działań.
4. Zmodyfikowane dokumenty zostają zamieszczone na stronie jednostki, w przyjętym miejscu ogłoszeń, przedstawione pracownikom, małoletnim i rodzicom, co zostaje udokumentowane w sposób przyjęty przez Zarząd stowarzyszenia WTR „Brama Lwowska”.

Załącznik nr 3:

Lista symptomów używania/nadużywania środków odurzających

1. Alkohol:

- a) wyraźny spadek zainteresowania zajęciami, które wcześniej były dla dziecka atrakcyjne,
- b) zwiększenie poziomu frustracji, napady złości, okazywanie wrogości,
- c) problemy z zachowaniem,
- d) izolowanie się od kontaktów z rodziną i ukrywanie szczegółów dotyczących życia poza domem,
- e) częste zmiany nastroju od nadmiernego pobudzenia do stanów apatii,
- f) zmiany zwyczajów związanych z jedzeniem i zasypianiem, np. późniejsze wstawanie, utrata apetytu,
- g) zapach alkoholu z ust, szkliste, zaczerwienione oczy,
- h) zaniedbywanie wyglądu, brak dbałości o higienę osobistą,
- i) zwiększenie potrzeb finansowych i ukrywanie wydatków z kieszonkowego,
- j) reagowanie rozdrażnieniem na próby uzyskania informacji o nowo zawartych znajomościach.

2. Barbiturany i inne leki nasenne i uspokajające:

- a) uspokojenie,
- b) zadowolenie,
- c) obojętność,
- d) nadmierna senność,
- e) czasami oszołomienie i euforia,
- f) niewyraźna mowa,
- g) spowolnione ruchy.

3. Marihuana i haszysz:

- a) szerokie źrenice słabo reagujące na zmiany światła,
- b) przekrwione spojówki,

- c) charakterystyczny słodkawy oddech i przesiąknięte tym zapachem ubranie
- d) skłonności do nieuzasadnionego śmiechu,
- e) gadatliwość i pobudzenie ruchowe lub spowolnienie mówienia i ruchów,
- f) napady żarłoczności, szczególnie duża ochota na „coś słodkiego”,
- g) upodobanie do robienia ciągłych dygresji,
- h) beztroska, rozbawienie,
- i) niemożność skupienia się na jednym temacie przez dłuższą chwilę.

3. Amfetamina:

- a) wzmożona aktywność,
- b) rozszerzone źrenice,
- c) charakterystyczny lekki wytrzeszcz (wygląd „Strusia Pędziwiatra”),
- d) słowotok,
- e) nadmierna ruchliwość,
- f) bezsenność,
- g) wykonywanie irracjonalnych czynności o irracjonalnych porach,
- h) utrata wagi ciała,
- i) płaczliwość,
- j) ogólne rozbiecie.

4. Opiaty:

- a) lekko zwężone źrenice niereagujące na światło,
- b) pobudzenie,
- c) dobry nastrój,
- d) gadatliwość,
- e) zmniejszenie lęku i niepokoju,
- f) zmniejszenie czynności wydzielniczej gruczołów,
- g) wymioty, mdłości.

5. Halucynogeny:

- a) rozszerzone źrenice,
- b) suche usta,
- c) nieprzytomny lub nieobecny wzrok,
- d) zaburzenia postrzegania,
- e) zaburzenia świadomości,
- f) nadwrażliwość zmysłów,
- g) halucynacje wzrokowe i słuchowe.

Załącznik nr 4:

.....

.....

imię i nazwisko wnioskodawcy
(rodzic/opiekun prawny)

.....
miejsowość, data

Prezes Stowarzyszenia

Wniosek o wydanie opinii o dziecku

Dotyczy:

Imię i nazwisko dziecka.....

Klasa.....

Data i miejsce urodzenia.....

Zwracam się z prośbą o wydanie opinii o moim dziecku dla (proszę właściwie zakreślić):

- 5. Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
- 6. Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- 7. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- 8. lekarza,
- 9. sądu,
- 10. innej instytucji (proszę podać jakiej)

.....

Opinię odbiorę (proszę właściwie zakreślić):

- 11. proszę o przekazanie bezpośrednio do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
- 12. odbiorę osobiście,
- 13. odbierze(podać imię i nazwisko)

.....

.....

Podpis wnioskodawcy

Załącznik nr 5:

Wzór opinii o dziecku

(pieczęć stowarzyszenia)

.....

miejsowość, data

Opinia o dziecku

Imię i nazwisko: .....

1. Szkoła/klasa: .....

2. Opiekun/wychowawca: .....

3. Informacja o wyglądzie zewnętrznym ucznia i jego stanie fizycznym:

.....

4. Realizacja zajęć programowych:

.....

5. Stosunek do zajęć:

.....

6. Zachowania dziecka na terenie placówki:

.....

7. Środowisko rodzinne dziecka (kontakt z rodzicami/prawnymi opiekunami):

.....

Załącznik nr 6:

Monitorowanie i weryfikowanie procedur ochrony małoletnich – badanie ankietowe

14. Czy znasz procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem?
15. Tak
16. Nie wszystkie
17. Nie
18. Czy stosowałeś procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem?
19. Tak
20. Nie
21. W przypadku stosowania procedur, zaznacz, czy były skuteczne:
22. Tak
23. Nie wszystkie
24. Nie
25. Czy byłeś świadkiem lub miałeś informacje dotyczące podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich?
26. Tak
27. Nie
28. W przypadku zaznaczenia odpowiedzi twierdzącej, zaznacz, czy podjąłeś interwencję:
29. Tak
30. Nie
31. Jak przebiegała interwencja?
32. Jakie jeszcze obszary powinny zostać uwzględnione w procedurach?

33. Inne spostrzeżenia, uwagi dotyczące procedur: